

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 3
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 3 มีจำนวนทั้งสิ้น 584 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็น ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 3 โดยสุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียน ใช้ตารางสุ่มของ Yamane จาก โรงเรียน 584 โรงเรียนและใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 โรงเรียนดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนจำนวน 222 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check - list)

ตอนที่ 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นแบบเลือกตอบ (Check - list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

ตอนที่ 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหาในการบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นแบบ (Check - list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างโดยตรงทางไปรษณีย์ และผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามและมีความสมบูรณ์จากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 197 ฉบับคิดเป็น ร้อยละ 88.74 ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน จำนวน 193 ฉบับคิดเป็น ร้อยละ 86.94

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ด้านอายุผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุดผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

1.2 ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิง ด้านอายุครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามสภาพการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนประกอบด้วยงานต่าง ๆ ได้แก่ งานที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ. ศ. 2523 ระเบียบที่เกี่ยวข้องและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน งานที่โรงเรียนต้องจัดบริการให้นักเรียน งานที่ต้องส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน และงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและศิษย์เก่า ดังนี้

2.1 งานที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ. ศ. 2523
ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ดังนี้

2.1.1 การจัดทำเขตบริการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงาน
กิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีเขตบริการ โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้
รับผิดชอบการจัดทำเขตบริการ และด้านวิธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงาน
กิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าโรงเรียนจัดทำเขตบริการเอง

2.1.2 การจัดทำสำมะโนนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบ
งานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีเขตบริการสำมะโนนักเรียน โดยครูผู้ได้รับมอบ
หมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำสำมะโนนักเรียนส่วนด้านวิธีดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียน และครู
ผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าศึกษาข้อมูลจากทะเบียนราษฎร

2.1.3 การเกณฑ์-การรับนักเรียนเข้าเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับ
ผิดชอบงานกิจการนักเรียน ระบุว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการเกณฑ์-การรับนักเรียนเข้าเรียน
โดยครูผู้ได้รับมอบหมาย เป็นผู้รับผิดชอบการเกณฑ์-การรับนักเรียนเข้าเรียน ส่วนวิธีดำเนินการ
ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่ ระบุว่ารับแจ้งเด็กเข้าเรียน
ตามวันและเวลาที่กำหนด

2.1.4 การประชุมพิเศษผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงาน
กิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีการประชุมพิเศษผู้ปกครอง โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้
รับผิดชอบงานจัดประชุมพิเศษผู้ปกครอง และด้านการดำเนินการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิด
ชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลนักเรียน

2.1.5 การแก้ปัญหาเด็กนักเรียนขาดเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบ
งานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีปัญหาเด็กนักเรียนขาดเรียน โดยครูผู้ได้
รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนขาดเรียน และด้านวิธีดำเนินการ
ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไปพบผู้ปกครองเพื่อ
ขอความร่วมมือในการส่งเด็กเข้าเรียน

2.2 งานที่โรงเรียนต้องบริการให้นักเรียน ประกอบด้วยบริการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.2.1 การบริการสุขภาพ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงาน
กิจการนักเรียนทั้งหมด ระบุว่ามีการจัดบริการสุขภาพ โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบ
จัดกิจกรรมบริการสุขภาพ ด้านวิธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงาน
กิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าจัดให้มีห้องพยาบาล

2.2.2 การจัดหาอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่าโรงเรียนจัดให้มีการจัดหาอาหารกลางวัน โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมบริการอาหารกลางวัน ด้านกิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่ ระบุว่าจัดให้มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด ด้านวิธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าครูเป็นผู้จัดทำและบริการอาหารกลางวัน

2.2.3 การบริการแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่าจัดให้มีบริการแนะแนว โดยครูผู้ได้รับมอบหมาย เป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมบริการแนะแนว ด้านกิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดบริการแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าจัดให้มีสถานที่ในการแนะแนว ส่วนด้านวิธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าจัดส่งครูเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมบริการแนะแนว

2.2.4 การบริการนักเรียนขาดแคลน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีการจัดบริการนักเรียนขาดแคลน โดยครูผู้ได้รับมอบหมาย เป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมบริการนักเรียนขาดแคลน ส่วนวิธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า มีการสำรวจนักเรียนที่ขาดแคลน

2.2.5 ทุนการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีการจัดทุนการศึกษา โดยคณะกรรมการหรือคณะทำงานเป็นผู้รับผิดชอบการจัดทุนการศึกษา ส่วนวิธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ระบุตรงกันว่ามี การรับบริจาคทุนการศึกษาจากผู้ใจสรัทธา

2.3 งานที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนควรส่งเสริม ดังนี้

2.3.1 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้บำเพ็ญประโยชน์ โดยมีครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ด้านวิธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการประชุมวางแผน การจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

2.3.2 กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย โดยมีครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบ ด้านกิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ระบุว่ามีการจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน ส่วนวิธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าให้ครูศึกษาคู่มีวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และแนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และแนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

2.3.3 กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน โดยมีครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบ ด้านกิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน

2.3.4 กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน โดยมีครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบ ส่วน กิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนระบุว่าการจัดให้ทิ้งขยะในที่รองรับ ส่วนด้านวิธีการจัดกิจกรรมสร้างวินัยในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่ระบุแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการกำหนดระเบียบข้อบังคับโดยครูและนักเรียน ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการชี้แจงรายละเอียดข้อบังคับและระเบียบของโรงเรียน ให้ครูและนักเรียนทุกคนทราบ ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการชี้แจงรายละเอียดข้อบังคับและระเบียบของโรงเรียนให้ครู และนักเรียนทุกคนทราบ

2.3.5 กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบ ด้านกิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ระบุว่ามีการประกาศยกย่องนักเรียนที่แสดงออกทางด้านจริยธรรมที่เหมาะสม

2.3.6 กิจกรรมกีฬา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีการจัดกิจกรรมกีฬา โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมกีฬา ด้านกิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมกีฬา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการจัดการแข่งขันกีฬาร่วมกับกลุ่มโรงเรียน

2.3.7 กิจกรรมทัศนศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่า มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา โดยคณะกรรมการหรือคณะทำงานเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ด้านกิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าจัดทัศนศึกษาสถานที่สำคัญภายในชุมชน และวิธีดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการวางแผนเตรียมการพร้อมสำรวจสถานที่

2.3.8 กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่า มีการจัดกิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม โดยคณะกรรมการหรือคณะทำงานเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม ด้านวิธีดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าขออนุญาตผู้ปกครองเพื่อให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

2.3.9 กิจกรรมชุมนุมวิชาการ/กลุ่มสนใจ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่ามีการจัดกิจกรรมชุมนุมวิชาการ/กลุ่มสนใจ โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมชุมนุมวิชาการ/กลุ่มสนใจ ส่วนด้านวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมชุมนุมวิชาการ/กลุ่มสนใจ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการแต่งตั้งครูเป็นที่ปรึกษาชุมนุม และให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่ามีการแต่งตั้งครูเป็นที่ปรึกษาชุมนุม

2.3.10 กิจกรรมวันสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่า มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญ โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมวันสำคัญ และวันขึ้นปีใหม่เป็นวันสำคัญที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมวันสำคัญ ส่วนด้านวิธีดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการประชุมวางแผนจัดกิจกรรมวันสำคัญ ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่ม ระบุว่าจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2.3.11 กิจกรรมหน้าเสาธง ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนทั้งหมด ระบุตรงกันว่ามีการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง โดยครูผู้ได้รับมอบหมาย

เป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมหน้าเสาธง และมีการเคารพธงชาติ ส่วนด้านวีธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการจัดตารางกำหนดบุคคลทำหน้าที่ต่าง ๆ

2.3.12 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน และด้านกิจกรรมที่ดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการจัด กิจกรรมทำความสะอาดภายในโรงเรียน

2.3.13 กิจกรรมแสดงนิทรรศการและผลงานนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแสดงนิทรรศการและผลงานนักเรียน ส่วนด้านผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมแสดงนิทรรศการและผลงานนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าครูผู้ได้รับมอบหมาย แต่ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนระบุว่าคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ส่วนด้านวีธีดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าจัดนิทรรศการและผลงานนักเรียนร่วมกับ สปอ./ก. , สปจ.

2.3.14 กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และด้านกิจกรรมที่ดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าจัดกิจกรรมศึกษารายาทไทย ส่วนด้านวีธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนกำหนด ส่วนครูผู้รับผิดชอบส่วนงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่าให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนกำหนด

2.3.15 กิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น และด้านวีธีดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นกับชุมชน

2.4 งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า

2.4.1 การติดตามผลนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุตรงกันว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมติดตามผลนักเรียน โดยครูผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมติดตามผลนักเรียน และดำเนินวิธีดำเนินการผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนแล้วไปศึกษาต่อ

2.4.2 การจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีการจัดกิจกรรมการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า

2.4.3 การสรรหาและยกย่องคนดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีการจัดกิจกรรมสรรหาและยกย่องคนดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีการจัดกิจกรรมสรรหาและยกย่องคนดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีการจัดกิจกรรมสรรหาและยกย่อง คนดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน ในด้านผู้รับผิดชอบ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าคณะกรรมการหรือคณะทำงานเป็นผู้รับผิดชอบ ด้านกิจกรรมที่ปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าเผยแพร่ผลงานของบุคคลดีเด่นในชุมชนด้านการศึกษาและอาชีพ

3. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานกิจการนักเรียน

3.1 งานที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ระเบียบที่เกี่ยวข้องและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน มีปัญหาในการจัดกิจกรรมดังนี้

3.1.1 ปัญหาการจัดบริการทำเขตบริการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการจัดทำเขตบริการ ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดทำเขตบริการ และในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหาในการจัดทำเขตบริการ กรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ระบุตรงกันว่าปัญหาด้านเขตบริการซ้ำซ้อน

3.1.2 ปัญหาการจัดทำสำมะโนนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการจัดทำสำมะโนนักเรียน กรณีที่มีปัญหาผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านข้อมูลจากทะเบียนราษฎรไม่ตรงกับความเป็นจริง ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านต้องใช้เวลาในการจัดทำมาก ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านข้อมูลจากทะเบียนราษฎรไม่ตรงกับความเป็นจริง

3.1.3 ปัญหาในการเกณฑ์-การรับนักเรียนเข้าเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการเกณฑ์-การรับนักเรียนเข้าเรียน กรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าผู้ปกครองไม่สนใจส่งเด็กเข้าเรียน ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านนักเรียนนอกพื้นที่เขตบริการมาเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก และในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านนักเรียนนอกพื้นที่เขตบริการมาเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก

3.1.4 ปัญหาในการประชุมพิเศษผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการประชุมพิเศษผู้ปกครอง กรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดสถานที่ในการจัดประชุมพิเศษผู้ปกครอง ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ

3.1.5 ปัญหาในการแก้ปัญหาเด็กเรียนช้าเรียน กรณีที่มีปัญหาผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดบุคลากรในการติดตาม ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดบุคลากรในการติดตาม

3.2 งานที่โรงเรียนต้องจัดบริการให้นักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 ปัญหาการจัดบริการสุขภาพ ในกรณีที่มีปัญหาผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ในการพยาบาลไม่เพียงพอ

3.2.2 ปัญหาการจัดอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการจัดอาหารกลางวัน กรณีที่มีปัญหาผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดบุคลากรในการจัดทำ ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาทางงบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ

3.2.3 ปัญหาการบริการแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการบริการแนะแนว กรณีที่มีปัญหาผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านบุคลากรไม่มีเวลาในการจัดทำเอกสาร ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านบุคลากรไม่มีเวลาในการจัดทำเอกสาร

3.2.4 ปัญหาการบริการนักเรียนขาดแคลน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการบริการนักเรียนขาดแคลน กรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหา ด้านสิ่งของที่ได้รับความช่วยเหลือไม่เพียงพอ

3.2.5 ปัญหาทุนการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการจัดบริการทุนการศึกษา กรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าปัญหาด้านทุนที่ได้รับไม่เพียงพอในการช่วยเหลือ

3.3 งานที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

3.3.1 ปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ กรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่ ระบุว่าปัญหาด้านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์

3.3.2 ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ในกรณีที่มีปัญหาผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจประชาธิปไตยในระดับประถมศึกษา ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าปัญหาด้านขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

3.3.3 ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ในกรณีที่ปัญหาผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าปัญหาด้าน บุคลากรไม่เห็นความสำคัญไม่ให้ความร่วมมือในการขาดความเข้าใจว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในงานสหกรณ์นักเรียน

3.3.4 ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน กรณีที่มีปัญหาผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าปัญหาด้านครูไม่ปฏิบัติตามเป็นแบบอย่าง ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

3.3.5 ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ในกรณีที่มีปัญหาผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดการติดตามผลการปฏิบัติตามจริยธรรม

3.3.6 ปัญหาการจัดกิจกรรมกีฬา ในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านอุปกรณ์การกีฬาไม่เพียงพอ

3.3.7 ปัญหาการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา และในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านบุคลากรไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ที่ได้รับ ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดงบประมาณ ส่วนในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านบุคลากรไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ที่จะได้รับ

3.3.8 ปัญหาการจัดกิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม และในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดวัสดุอุปกรณ์

3.3.9 ปัญหาการจัดกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในการจัดกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ และในกรณีที่มีปัญหาผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าขาดวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการ

3.3.10 ปัญหาการจัดกิจกรรมวันสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมวันสำคัญ และในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดงบประมาณในการจัด

3.3.11 ปัญหาการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน และในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการ

3.3.12 ปัญหาการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง และใน

กรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาด้านครูไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลจัดกิจกรรม

3.3.13 ปัญหาการจัดกิจกรรมนิทรรศการและผลงานนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนิทรรศการและผลงานนักเรียน และในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาด้านขาดงบประมาณ

3.3.14 ปัญหาการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม และในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาด้านขาดวิทยากรในท้องถิ่น ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และในภาพรวมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ระบุว่าขาดวิทยากรในท้องถิ่น

3.3.15 ปัญหาการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น และในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ส่วนครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ในประเพณีท้องถิ่น

3.4 งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า

3.4.1 ปัญหาการติดตามผลนักเรียน ในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาด้านไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้สำเร็จการศึกษา

3.4.2 การสรรหาและยกย่องคนดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมยกย่องคนดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน และในกรณีที่มีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาด้านขาดบุคลากรรับผิดชอบ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมในงานกิจการนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมในงานกิจการนักเรียน ได้แก่งานที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน งานที่โรงเรียนต้องจัดบริการนักเรียน งานที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมมาตร แก้วลาย (2528 : 134) ที่ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าการปฏิบัติงานด้านงานกิจการนักเรียนอยู่ในระดับมาก และผลงานวิจัยของ ไพ แสงสว่าง (2535 : 151) ที่ศึกษาพบว่าการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมของโรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณรงค์ สุทธิภักดี (2531 : 109) ที่ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทัศนของผู้บริหารและครู-อาจารย์ พบว่าการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้วิจัยเห็นว่ากรณีที่โรงเรียนส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเพราะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 3 เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับโดยตรง ดังเช่น ชีระวุฒิ ประทุมพนพรัตน์ (2534 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารกิจการนักเรียนมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับการพัฒนาเยาวชนให้เจริญเติบโตสมบูรณ์ดีพร้อม ทั้งอารมณ์ สังคม และจิตใจ การบริหารวิชาการสามารถพัฒนาได้มากทางด้านสติปัญญา และกระทำไ้มากในห้องเรียนปกติ การบริหารกิจการนักเรียนที่กระทำนอกห้องเรียนปกติ สามารถพัฒนาเยาวชนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญที่จะช่วยให้เยาวชนเป็นคนสมบูรณ์สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดีในสังคม และช่วยให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีที่ประเทศชาติพึงปรารถนา อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาทุกโรงเรียน โดยกำหนดแนวคิดหลักในการบริหารโรงเรียน ไว้ว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นหน่วยปฏิบัติ และผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดเกิดขึ้นที่โรงเรียน คือการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือ คุณภาพที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และความสุขภาพอนามัย การบริหารโรงเรียนจะบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

ของหลักสูตรได้คือนั้น ย่อมต้องอาศัยการบริหารงานทั้ง 6 งานประกอบกัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528 : ปกหน้า - หลัง ด้านใน) ผู้วิจัยเห็นว่า จากความเชื่อและแนวคิดที่ได้รับจากการฝึกอบรม ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 3 ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียน

2. ผลการวิเคราะห์การดำเนินการของกิจกรรมต่าง ๆ

2.1 งานที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา 2523

ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเรื่องเกี่ยวกับตัวนักเรียน

ในการจัดทำเขตบริการ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำเขตบริการเอง โดยมอบหมายให้ครูเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การจัดทำเขตบริการควรจะ ต้องมีการประสานงานร่วมกับกลุ่มโรงเรียนหรือกับสปอ./ก. ซึ่งถ้าพิจารณาจากนัยแห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาในข้อ 4 ว่า “โรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนสาขาที่จัดตั้งขึ้นใหม่จะต้องอยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษา ตามเส้นทางคมนาคมไม่น้อยกว่าหกกิโลเมตร” และถ้าพิจารณาในอีกแง่หนึ่ง จากการเลิกสัมนโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการออกระเบียบว่าด้วยการเลิกสัมนโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2523 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 เช่นกันกล่าวว่า “โรงเรียนประถมศึกษาตั้งแต่สองโรงขึ้นไป ซึ่งอยู่ห่างกันไม่เกินสามกิโลเมตร และมีจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนไม่เกิน 120 คน การคมนาคมระหว่างโรงเรียนไม่ลำบาก ถ้าคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดพิจารณาเห็นว่า การยุบโรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนเดียวกันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนมากขึ้น ก็ให้ยุบรวมเป็นโรงเรียนเดียวกันได้” จากแนวทางของระเบียบดังกล่าว โรงเรียนจึงควรจะต้องดำเนินการจัดทำเขตบริการร่วมกับโรงเรียนอื่น ๆ ส่วนในด้านผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดทำเขตบริการ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดทำเขตบริการต้องมีการประสานงาน และขอความร่วมมือจากบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ จึงควรเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน เพราะอาจจะต้องขอความร่วมมือจากบุคลากรอื่น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เยื่อน ชูตินันท์ (2531 : 66) พบว่าการจัดทำเขตบริการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ ทำให้มีปัญหาในการจัดทำเขตบริการอยู่ในระดับน้อย

การจัดทำสำมะโนนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ได้จากการศึกษาข้อมูลจากทะเบียนราษฎร และสำรวจประชากรกลุ่มอายุ 7 - 8 ปี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการสำรวจข้อมูลนักเรียนที่จะเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในแต่ละปีการศึกษา แต่ควรจะมีการสำรวจ

จำนวนเด็กตั้งแต่กลุ่มอายุ 1 - 15 ปี ที่อยู่ในเขตบริการ ดังเช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 31) ได้กำหนดแนวทางให้โรงเรียนในสังกัดสำรวจจำนวนนักเรียนตั้งแต่อายุ 1 - 15 ปี ที่อยู่ในเขตบริการแบ่งจำนวนเด็กตามกลุ่มอายุ รวบรวมนักเรียนตามลำดับชั้น และให้โรงเรียนศึกษาอัตราการเคลื่อนย้ายโรงเรียนของนักเรียน ของผู้ปกครอง ตลอดจนการกำหนดวิธีการรายงานผล ให้แก่หน่วยงานในระดับสูงทราบผลการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายที่จะรับนักเรียนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในส่วนที่รับผิดชอบให้ทั่วถึงสามารถใช้เป็นข้อมูลทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง

การเกณฑ์-การรับนักเรียนเข้าเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการรับแจ้งเด็กเข้าเรียนตามวันและเวลาที่กำหนด มีการแต่งตั้งครูเป็นเจ้าหน้าที่รับแจ้งเด็กเข้าเรียน และมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนได้จัดกิจกรรมในการเกณฑ์-การรับนักเรียนเข้าเรียน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 มาตรา 7 ที่กำหนดว่า “ในเดือนธันวาคมของทุกปี ให้คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอหรือคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี ประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาให้ผู้ปกครองของเด็กซึ่งมีอายุที่กำหนดตามมาตรา 6 ทราบ”

การประชุมพิเศษผู้ปกครอง โรงเรียนส่วนใหญ่จัดประชุมพิเศษผู้ปกครองนักเรียนเข้าใหม่ปีละ 1 ครั้ง มีการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลนักเรียน ซึ่งแจ้งข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียนและระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีการชี้แจงหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้จัดการประชุมพิเศษผู้ปกครองตามแนวทางที่ สำคัญ ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 179) ได้กำหนดแนวทางว่าการประชุมพิเศษ ผู้ปกครอง ว่าเป็นการให้คำชี้แจง แนะนำผู้ปกครองนักเรียนและผู้ เกี่ยวข้องให้ทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร ที่ไหน เมื่อเกิดข้อสงสัยติดตามสอบถามจากผู้ใด รวมทั้งการชี้แจงให้เข้าใจหลักสูตรหรือการเรียนการสอน เพื่อผู้ปกครองจะได้เข้าใจถูกต้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาโรงเรียน โดยช่วยเหลือในสิ่งที่โรงเรียนยังขาดอยู่ และสอดคล้องกับ สมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 16) ที่กล่าวว่าการประชุมพิเศษผู้ปกครองเป็นการเปิดโอกาสให้ทางโรงเรียนโดยเฉพาะครูได้มีโอกาส ประชุมชี้แจงเป้าหมาย หลักการ แนวนโยบาย ที่มุ่งสร้างเสริมโรงเรียนตลอดจน การขอความร่วมมือในเรื่องการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะและแนวการช่วยเหลือจากผู้ปกครองด้วย

การแก้ปัญหาเด็กนักเรียนขาดเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง และศึกษาปัญหาการขาดเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ภิญญา สาร (2526 : 291) ได้กล่าวว่าการที่เด็กมีอายุอยู่ในเกณฑ์เข้าเรียนแต่ขาดเรียนนั้น

อาจมีสาเหตุหลายอย่างสาเหตุส่วนมากที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น เด็กเจ็บป่วยหรือคนในครอบครัวเจ็บป่วย บ้านอยู่ไกลจากโรงเรียนมากเกินไป มีงานต้องทำทางบ้าน เรียนไม่ทันเพื่อนหรือสอบตก ขาดแคลนเกี่ยวกับการเงินและอุปกรณ์ หรือมีเหตุอื่นในด้านสังคม และผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัดทำข้อมูลการขาดเรียนของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ปัญหา นักเรียนขาดเรียนสำหรับโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบด้านการศึกษาต่อไป

2.2 งานที่โรงเรียนจัดบริการให้แก่นักเรียน

การบริการสุขภาพ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมในการบริการสุขภาพ โดยการจัดให้มีห้องพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมเพราะห้องพยาบาล เป็นสถานที่จำเป็นที่โรงเรียนต้องจัดไว้บริการนักเรียน ที่อาจเจ็บป่วยขณะที่อยู่ที่โรงเรียนให้ได้พักผ่อน สอดคล้องกับ จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2536 : 156) ที่กล่าวว่าห้องพยาบาลเป็นสถานที่ให้การปฐมพยาบาลแก่นักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุ หรือเจ็บป่วย ซึ่งมักจะมีเกิดขึ้นเสมอในโรงเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าห้องพยาบาล ควรจะอยู่ในสถานที่สงบเงียบ มีทางเข้าออกได้สะดวกและจะต้องอยู่ในที่ที่ปลอดภัย นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการดำเนินการในเรื่องอื่น ๆ อีกเช่นจัดให้มีอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ในการพยาบาล ประสานงานการตรวจสุขภาพนักเรียน กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จัดทำบัตรสุขภาพและบันทึกผลให้เป็นปัจจุบัน มีการตรวจช่องปากและบันทึกผลการตรวจ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนได้จัดกิจกรรมสำคัญ ๆ ในการบริการสุขภาพ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 453) ที่กล่าวถึงกิจกรรมที่ควรจัดในโครงการบริการสุขภาพ ว่าควรประกอบด้วย การตรวจสุขภาพ การบริการทันตอนามัย การสร้างภูมิคุ้มกัน การให้บริการสุขภาพนักเรียน การอบรมผู้นำนักเรียนฝ่ายอนามัย จัดทำบัตรสุขภาพประจำตัวนักเรียน และผู้วิจัยเห็นว่าการจัดบริการสุขภาพควรมีการตรวจสายตาให้นักเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง และทดสอบการได้ยินของนักเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพราะการมองเห็นและการได้ยินเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ของคน ดังเช่น จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2536 : 59, 67) กล่าวว่า คนเราสามารถ เรียนรู้ได้โดยผ่านทางสายตาถึงประมาณ ร้อยละ 80 นักเรียนจึงควรได้รับการตรวจสายตาตามปกติจากครูอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และการได้ยินก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้เช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าถ้าครูตรวจพบความผิดปกติในเรื่องสายตา และการได้ยินของนักเรียนแล้วจะได้อำนวยเหลือในด้านการเรียน โดยจัดที่นั่งในห้องเรียนให้เหมาะสม และแจ้งผู้ปกครองให้ทราบ หรือส่งให้แพทย์ตรวจเพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลรักษาต่อไป

การจัดอาหารกลางวัน ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดอาหารกลางวัน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า

การสมควรอย่างยิ่งที่โรงเรียนจัดน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ให้เพียงพอกับจำนวน และความต้องการของนักเรียน ซึ่งหากโรงเรียนมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดอย่างเพียงพอแล้ว ก็จะส่งผลถึงการมีน้ำสะอาดในการจัดอาหารกลางวันอันเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัยของนักเรียน และจากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำข้อมูลนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน และจัดอาหารกลางวันบริการนักเรียนที่ขาดแคลนฟรี เป็นอันดับรองลงมา ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการดำเนินการที่ถูกต้องตามขั้นตอนในการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15) ได้วางแนวทางให้โรงเรียนในสังกัด ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยการศึกษาและสำรวจข้อมูลเป็นขั้นตอนเบื้องต้น ที่จะทำให้โรงเรียนมีข้อมูลว่าจะดำเนินการบริการอาหารกลางวันไปในรูปแบบใด เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน และดังที่ ประภาพรธรรม สุวรรณสุข (2528 : 841) ที่กล่าวว่าโครงการอาหารกลางวันเป็นการจัดอาหารกลางวันให้แก่เด็กนักเรียนภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนให้แข็งแรง ช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลนให้ได้รับประทานอาหารโดยไม่ต้องจ่ายเงิน และมีคุณค่าทางโภชนาการ นอกจากนั้น ยังมุ่งให้นักเรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับโภชนาการด้วย ส่วนด้านวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมอาหารกลางวัน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ครูเป็นผู้จัดทำและบริการอาหารกลางวัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การให้ครูเป็นผู้จัดทำและบริการอาหารกลางวันเป็นภาระหนักแก่ครูผู้สอน ดังนั้นจึงควรจัดบุคลากรอื่น ๆ มาช่วยในการจัดอาหารกลางวัน สอดคล้องกับที่ ประภาพรธรรม สุวรรณสุข (2528 : 846) เสนอแนะว่าบุคลากรที่จะดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันควรประกอบด้วย 1. ผู้ควบคุมควรเป็นครูผู้มีความรู้ทางด้านโภชนาการ 2. ผู้ประกอบอาหารต้องเป็นผู้ที่ผ่านการตรวจโรคมาแล้วว่าปราศจากโรคติดต่อ อาจเป็นนักเรียนแต่ละห้องหมุนเวียนกันมาโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด หรืออาจจ้างคนงานไว้เป็นลูกมือด้วยก็ได้ 3. ผู้เสิร์ฟอาหารควรจัดเวรให้ครูลงมา ควบคุมดูแลและจัดให้นักเรียนเป็นผู้เสิร์ฟ

การบริการแนะแนว ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดบริการแนะแนว โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีสถานที่ในการแนะแนว ส่วนด้านวิธีดำเนินการโรงเรียนส่วนใหญ่จัดส่งครูเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมบริการแนะแนว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการแนะแนวเป็นสิ่งจำเป็นเพราะสภาพทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งการแนะแนวในชั้นประถมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะเตรียมพื้นฐานในการเป็นเด็กวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ต่อไปซึ่งสอดคล้องกับ สมพร สุทัศน์ีย์ (2524 : 77) กล่าวถึงสาเหตุของการจัดให้มีการแนะแนวในระดับประถมศึกษาว่า นักเรียนประถมศึกษาที่มีมากขึ้น ประกอบกับสภาพทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป ครูจึงไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่าย คอย

ให้ความช่วยเหลือ และเด็กในชั้นประถมศึกษาเป็นวัยสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานในการเป็นเด็กวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ต่อไป การแนะแนวเบื้องต้นจะช่วยพัฒนาให้เด็กเป็นคนที่มีความประพฤติดี ดังนั้นจากเหตุผลนี้โรงเรียนจึงควรจัดให้มีสถานที่ในการแนะแนวเป็นการเฉพาะ และมอบหมายให้ครูเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมแนะแนว ทั้งนี้เพื่อให้การบริการแนะแนวในโรงเรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าวิธีดำเนินการแนะแนวที่โรงเรียนส่วนใหญ่ จัดส่งครูเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมบริการแนะแนวเป็นการสมควรอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการแนะแนวแก่นักเรียนได้ต้องเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถที่จะช่วยเหลือให้ผู้อื่นเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการบริการแนะแนวยังเป็นเรื่อง ที่ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรหลายฝ่าย เช่นครูแนะแนว ครูประจำชั้น และผู้ปกครองเป็นต้น ซึ่งหากโรงเรียนสามารถให้ความรู้การจัดกิจกรรมบริการแนะแนวด้วยก็ยิ่งจะทำให้บริการแนะแนวเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่ กาญจนา ศรีกาพลสินธุ์ (2535 : 311) ที่ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานแนะแนวไว้หลายขั้นตอน และขั้นตอนหนึ่ง คือจัดให้มีโปรแกรมการอบรมครูประจำชั้น แก่คณะบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับการแนะแนว ให้มีความรู้ ความเข้าใจ อันเป็นผลทำให้ความร่วมมือและการประสานงานเป็นไปด้วยดีมีความเข้าใจในงานที่จะต้องทำเกี่ยวข้องกัน ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัดทำเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการแนะแนว และนำข้อมูลที่ได้จากการแนะแนวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการจัดบริการแก่เด็ก ซึ่งจะช่วยให้การจัดกิจกรรมอื่นได้อย่างสะดวกรวดเร็วขึ้น

การบริการนักเรียนขาดแคลน และทุนการศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจนักเรียนที่ขาดแคลน และรับบริจาคทุนจากผู้มีจิตศรัทธา ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินการเหมาะสมแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาพรธรรม สุวรรณสุข (2528 : 853) ได้เสนอแนะขั้นตอนการปฏิบัติในการดำเนินงาน โครงการบริการนักเรียนขาดแคลนในด้านการรวบรวมข้อมูล ว่าคณะครูสำรวจนักเรียนยากจนที่สมควรจะได้รับทุน โดยการกรอกข้อความเกี่ยวกับเด็กคนนั้น ๆ ลงในแบบฟอร์ม และคณะกรรมการสำรวจแหล่งที่จะให้ทุน และติดต่อขอรับทุนจากแหล่งต่าง ๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริญา เณรานนท์ (2532 : 160) พบว่าความแตกต่างของการปฏิบัติจริงในปัจจุบัน กับที่ควรปฏิบัติตามทัศนะของครู-อาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการบริหารงานกิจการนักเรียนส่วน ที่เกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดบริการแก่นักเรียน อยู่ในระดับพอใจในประเด็นต่อไปนี้ คือการดำเนินการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานอย่างทั่วถึง และการสำรวจความต้องการของนักเรียนที่ขาดแคลนเพื่อให้ได้รับบริการด้าน เครื่องเขียน แบบเรียน เสื้อผ้า และอาหารกลางวัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าถ้าโรงเรียนจัดทำเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแนะแนวไว้โดยสมบูรณ์ก็

จะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการให้บริการนักเรียนขาดแคลน หรือให้ทุนการศึกษาได้และโรงเรียนควรจัดให้มีการติดตามผลนักเรียนที่ขาดแคลนที่ได้รับการช่วยเหลือหรือติดตามผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษา เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือมีการพัฒนาขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจหรือไม่

2.3 งานที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน

กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมวางแผนการจัดกิจกรรม มีการจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มโรงเรียน และมีการติดตามผลการจัดกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ ต่อการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการให้ใช้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมบังคับในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยให้ใช้คาบเวลาเรียนของกิจกรรมสร้างนิสัย ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยทั้งหมด และเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนให้ความสนใจและปฏิบัติกันมานาน ดังเช่นผลการวิจัยของ นียวดี ศิริงคะเปาระ (2522 : 79) ที่ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่ากิจกรรมที่จัดมากที่สุด ในโรงเรียนประถมศึกษาคือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และจากผลการวิจัยของ อนงศิริ วิชาลัย (2525 : 98) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนแต่ละประเภท พบว่าครูใหญ่และครูเห็นด้วยกับการจัด กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อ สาธารณ โดยมีความเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้ฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความสามัคคี รู้จักเสียสละ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปรีดา รุ่งโรจน์ (2533 : 263) ที่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมปกครองตนเองของนักเรียน โดยวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน โดยมีการให้นักเรียนสมัครรับเลือกตั้ง และให้นักเรียนเป็นผู้เลือก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ควรปลูกฝังให้นักเรียนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ ผู้สมัครเข้าเป็นกรรมการนักเรียน และบทบาทของผู้ไปลงคะแนนเสียง ถ้านักเรียนเข้าใจการทำงานในรูปของการส่งตัวแทน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการทำงานเพื่อส่วนรวมจะเป็นรากฐานให้นักเรียนสนใจการเลือกตั้งผู้แทนระดับต่าง ๆ ในอนาคต แต่ขณะเดียวกันผู้วิจัยเห็นว่าการส่งเสริมประชาธิปไตย โรงเรียนควรส่งเสริมด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย ได้แก่กิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และการฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม เป็นการนำหลักประชาธิปไตยมา

ใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยในชีวิต ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 35) ได้วิเคราะห์วิถีชีวิตประชาธิปไตย ที่เหมาะสมกับนักเรียนประถมศึกษาว่าควรประกอบด้วยพฤติกรรมสำคัญ 3 ด้านคือ ด้านการวัชธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม ส่วนด้านการฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบประชาธิปไตย โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการวางแผนการทำงานร่วมกัน ประเมินผลการทำงานร่วมกัน โดยทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอน เมื่อมีปัญหาในการทำงานเกิดขึ้น ต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน อันเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมด้านสามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่งมีผู้กล่าวว่าการทำงานร่วมกันของคนไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล ไกรสิทธิ์ เมื่อ พ.ศ. 2524 (อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 1) พบว่าคนไทยมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงานในลักษณะดังนี้คือ ไม่มีการวางแผนในการทำงานกลุ่ม และไม่มีวินัยในการทำงาน และทัศนคติ ขาดความสนใจ และคณะได้ศึกษาสภาพและทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าทักษะการทำงานกลุ่มที่ขาดเป็นอย่างมากมีหลายทักษะ เช่นทักษะการวางแผน ทักษะการอภิปราย ทักษะการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ทักษะประสานความคิดเห็น และทักษะการตัดสินใจบนหลักเหตุผลเป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย และกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม โดยยึดแนวทางจากคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และคู่มือครูชุดกิจกรรมการสอนและการฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แจกให้โรงเรียนไปแล้ว

กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ มีวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ด้วยการจัดให้มีการสอนเรื่องสหกรณ์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และจัดให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการในกิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกหัดรวมกลุ่มจัดจำหน่ายสินค้าเพื่อประโยชน์ของสมาชิก ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ต้องการให้นักเรียนได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ฉัตรชัย สารเสวต (2533 : 156) ซึ่งวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้และทักษะที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน เรื่องการรวมกลุ่มเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม และมวลสมาชิกอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ส่วนเรื่องกระบวนการทำงานร่วมกันโดยถือหลักสหกรณ์อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัด กิจกรรมส่งเสริมการผลิตเพื่อนำ

สินค้าจำหน่ายในร้านสหกรณ์ของโรงเรียน และเรื่องการจัดสหกรณ์ออมทรัพย์และเงินทุนเพิ่มขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมสหกรณ์ จนเกิดความเข้าใจในอุดมการณ์สหกรณ์ คือการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 20) ที่กล่าวว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องจัดกิจกรรมอย่างน้อย 3 ประเภทให้สัมพันธ์กัน กล่าวคือ กิจกรรมการออมทรัพย์หรือเงินทุน กิจกรรมร้านค้า และกิจกรรมส่งเสริมการผลิต

กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการทิ้งขยะในภาชนะที่รองรับ ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะสภาพบ้านเมืองโดยทั่วไปของประเทศไทย ยังขาดวินัยในการทิ้งขยะ จะเห็นได้ว่าไม่ว่าพื้นที่ใดที่มีประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็น การพักผ่อน การพักผ่อน หรือการทำงาน จะมีขยะทิ้งไว้เกลื่อนกลาด ดังนั้นนอกเหนือจากการจัดให้มีการทิ้งขยะในที่รองรับแล้ว โรงเรียนควรจัดกิจกรรมอื่นอีกเช่น การรักษาความสะอาดสถานที่สาธารณะไปพร้อม ๆ กัน เพื่อจะส่งผลถึงความสะอาดโดยทั่วไปของบ้านเมืองนอกเหนือจากบริเวณโรงเรียน ส่วนด้านวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการชี้แจงรายละเอียดข้อบังคับของโรงเรียน ให้ครูและนักเรียนทุกคนทราบ ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยในการชี้แจงรายละเอียดข้อบังคับของโรงเรียน ให้ครูและนักเรียนทุกคนทราบ และผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน โดยครูและนักเรียน และควรมีการติดตามผลโดยนักเรียน และครู มีการสรุปและเสนอผลการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้พิจารณาว่าการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในบ้านเมืองนั้น ควรเริ่มสร้างที่เด็กก่อน เป็นการสร้างพื้นฐานที่ถูกต้องและให้มีการแพร่ขยายเต็มพื้นที่ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และสถานศึกษาระดับสูงอื่น ๆ ให้เป็นไปโดยพร้อมเพรียงกัน และได้มีการประเมินผลการปฏิบัติเป็นระยะ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไข และการคงอยู่ของกิจกรรม

กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการยกย่องนักเรียนที่แสดงออกทางจริยธรรมที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยาที่ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2533 : 14) ที่กล่าวว่าถ้าครูรู้จักให้แรงเสริมอย่างถูกต้องแล้วนักเรียนจะต้องได้ศึกษาทุกคน และผู้วิจัยเห็นว่าควรจัดกิจกรรมด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีก เช่นการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การนิมนต์พระมาสอนพุทธศาสนา การจัดกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระทุกสัปดาห์ และการติดตามผลการปฏิบัติตามจริยธรรม เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวช่วยส่งเสริมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน เช่นการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ เป็นพิธีการที่ทำให้นักเรียนได้ประกาศตนเป็นชาวพุทธ อันก่อให้เกิดความซาบซึ้งใจในการเป็น

ชาวพุทธมากกว่าการได้รับคำบอกเล่าแต่เพียงอย่างเดียวว่าเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ สอดคล้องกับเขตปฏิรูปการศึกษา 6 (2525 : 334) ที่กล่าวว่าจุดประสงค์หลักของการจัดกิจกรรมแสดงตนเป็นพุทธมามกะ เพื่อเป็นการโน้มน้าวให้เด็กเกิดความสำนึกตน และประกาศตนว่าเป็นชาวพุทธ มิใช่ นับถือศาสนาตามสำมะโนครัว และเป็นการชักจูงให้เด็กเลื่อมใสและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ตามหลักธรรมของพุทธศาสนา และเป็นหลักยึดในการดำรงชีวิตต่อไป การนิมนต์พระมาสอนเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ควรจัด เพราะปัจจุบัน โรงเรียนและวัดมีการแยกตัวออกจากชุมชน แต่โรงเรียนเป็นที่รวมของครูและนักเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ครูและโรงเรียนควรเป็นส่วนหนึ่งที่จะ ส่งเสริมจริยธรรม โดยเป็นตัวแทนประสานนำพระที่มีความรู้ได้มีโอกาสเผยแผ่ ความรู้ด้านจริยธรรมสู่นักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้นำหลักจริยธรรมไปสู่ครอบครัวต่อไป

กิจกรรมกีฬา โรงเรียนส่วนใหญ่จัดการแข่งขันกีฬา ร่วมกับกลุ่มโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรจัดแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกซ้อมตามความสนใจ และควรฝึกให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามกติกาเพิ่มขึ้นอีก เพราะการจัดแข่งขันร่วมกับกลุ่มโรงเรียนจะเป็นการแข่งขันเฉพาะนักเรียนที่มีความถนัดพิเศษในด้านกีฬา แต่ถ้าจัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมตามความสนใจ จะช่วยให้นักเรียนส่วนใหญ่ได้มีโอกาสเล่นกีฬาเพื่อพลาสมาขัย เพื่อความสนุกสนานมากกว่าการแพ้ชนะ สอดคล้องกับประภาพรรณ สุวรรณสุข (2528 : 888) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกีฬาภายในโรงเรียน สรุปได้ว่า เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการออกกำลังกาย เพื่อพัฒนาทักษะด้านกีฬา เพื่อให้นักเรียนมีร่างกายแข็งแรง เป็นคนคล่องแคล่วว่องไวและเป็นคนที่มีความประพฤติดี เพื่อพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาด้านอารมณ์และสังคม เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

กิจกรรมทัศนศึกษาและกิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทัศนศึกษาภายในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสม เนื่องจากเด็กวัยประถมศึกษามีพฤติกรรมซุกซนมีความสนใจระยะสั้นการพาไปทัศนศึกษาภายในชุมชนย่อมทำได้ สะดวกปลอดภัย และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน และชุมชน ดังเช่น ไพเราะ อ่อนเกตุผล (2533 : 7) ได้กล่าวถึงการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นว่า ในช่วงฤดูใบไม้ผลิ (มีนาคม - พฤษภาคม) จะเป็นการทัศนศึกษาสถานที่ทางวัฒนธรรม หรืออนุสาวรีย์ในละแวกใกล้ ๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และเพื่อให้เด็กได้มีความใกล้ชิดกับสาธารณสถาน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาของประเทศญี่ปุ่นเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของชุมชน และสาธารณสถาน

กิจกรรมหน้าเสาธง โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมหน้าเสาธงตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ คือมีการเคารพธงชาติ มีการสวดมนต์ไหว้พระ และบางโรงเรียนที่มีประชาชนนับถือศาสนาอิสลามอยู่จำนวนมาก จะมีการสวดมนต์แบบศาสนาอิสลาม หรือบางโรงเรียนมีการสวดมนต์ทั้งแบบศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมหน้าเสาธงเป็นกิจกรรม ที่ปลูกฝังความรักชาติและเลื่อมใสในศาสนา ดังนั้นจึงควรฝึกให้นักเรียนปฏิบัติอย่างถูกต้อง และมีการติดตามผลการปฏิบัติ โดยการให้คำแนะนำ ตักเตือน โดยครูควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วย ไม่ควรปล่อยให้จัดกิจกรรม เพียงเพราะปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการให้เสร็จสิ้นไปแต่ละวันเท่านั้น และไม่ควรจัดกิจกรรมหน้าเสาธงนานเกินไป เพราะนักเรียนมีความสนใจระยะสั้น ถ้านานเกินไปจะทำให้ นักเรียนเบื่อหน่ายไม่เห็นคุณค่าของกิจกรรมหน้าเสาธง

กิจกรรมนิทรรศการและผลงานนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมนิทรรศการและผลงานนักเรียนร่วมกับ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ หรือร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับการจัดดังกล่าว แต่การจัดกิจกรรมร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ หรือการจัดกิจกรรมร่วมกับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดดังกล่าว ผลงานนักเรียนที่มีโอกาสได้เข้าร่วมแสดงจะเป็นผลงานชิ้นดีเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมนิทรรศการ และผลงานนักเรียนขึ้นภายในโรงเรียน โดยอาจจัดแสดงภายในห้องเรียน ซึ่งอาจจัดขึ้นหลังจากนักเรียนเรียนจบแต่ละหน่วย หรือจัดก่อนเปิดภาคเรียน แต่ละภาคเรียน และอาจจัดพร้อมกันทั้งโรงเรียนปีละครั้ง เพื่อให้นักเรียนส่วนมากได้มีโอกาสแสดงผลงานของตัวเองอันเป็นการกระตุ้นให้นักเรียน ได้พัฒนางานที่จะปฏิบัติในครั้งต่อ ๆ ไป ดังเช่น สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 185) ได้กล่าวว่กิจกรรมนิทรรศการในระดับประถมศึกษาเป็นการแสดงผลงานของนักเรียนที่ได้ประดิษฐ์ขึ้น โดยไม่คำนึงถึงว่า ผลงานจะสวยหรือไม่ เพื่อเป็นการสร้างเสริมคุณธรรม คุณลักษณะนิสัยให้เด็กเป็นคนมีระเบียบวินัย มีมารยาทให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเป็นคนประหยัดในการใช้ของ หรือวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดนิทรรศการฝึกให้เป็นคนรู้จัก แก้ปัญหาตลอดจนเรียนรู้ด้วยตนเอง

กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมศึกษามารยาทไทย ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมเพราะมารยาทแบบไทย ได้รับการยกย่องมานานแล้วว่า เป็นมารยาทที่อ่อนโยน นุ่มนวล น่ารัก และคั่งที่พะออบ โปษะกฤษณะ (2530 : 2) กล่าวว่ามารยาทคือระเบียบของสังคมอย่างหนึ่งซึ่งชาติกำหนดระเบียบตามสภาพของสังคมของตน และมารยาทมีคุณค่าต่อผู้ประพฤติปฏิบัติ คือ

เป็นการเสริมบุคลิกลักษณะของตนเองให้เป็นผู้มีเสน่ห์ เป็นที่ชื่นชมนิยม หรือนับถือแก่ผู้ได้พบเห็น ได้ติดต่อดูด้วย และยังมีประโยชน์ต่อสังคมคือ ทำให้สังคมสงบสุข ผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกันไม่ได้รับความเดือดร้อน นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควร ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกเช่นกิจกรรมส่งเสริมดนตรีไทย ซึ่งนอกจากจะช่วยสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างไปในทางที่เหมาะสมเกิดประโยชน์ต่อตัวเองและสังคม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการฟังเพลงไทย และการเล่นดนตรีไทยขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 เป็นต้นมา โดยคาดหวังว่าเมื่อโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ได้ดำเนินโครงการอย่างจริงจังและต่อเนื่องแล้วจะทำให้ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็น เยาวชนของชาติในอนาคต เกิดความเข้าใจ รัก ช่าง และหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมของไทยให้คงอยู่คู่ชาติไทยสืบไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532 : คำนำ) ด้านวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วินัส สวนสุข (2533 : 167) พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่แบ่งกลุ่มนักเรียนทำกิจกรรมตามความสนใจ และความถนัดของนักเรียน และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อธิพิณ ริมประพันธ์ (2529 : 78) ที่พบว่าวิธีการซึ่งทางโรงเรียนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ทางโรงเรียนพิจารณาตามความสนใจและความสมัครใจของนักเรียน ซึ่งการให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจดังกล่าว โรงเรียนควรจัดกิจกรรมอื่น ๆ ให้นักเรียนส่วนมากได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม และเพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น โรงเรียนควรจัดให้มีการเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เช่นนำนักเรียนที่เข้าฝึกหัดในกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรม เข้าร่วมแสดงในการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เช่นกิจกรรมวันสำคัญ หรือกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งผลจากการวิเคราะห์การจัด กิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นพบว่า โรงเรียนส่วนมากเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นกับชุมชน เช่นการบวช วันสารทไทย วันออกพรรษา ฯลฯ ถ้านำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น เช่นการร่วมจัดทำดอกไม้ใบตองที่ใช้เป็นเครื่องประกอบพิธีต่าง ๆ หรือการเล่นดนตรีไทย การละเล่นพื้นเมืองอื่น ๆ ก็จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสนใจ และสืบทอด ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นต่อไป

2.4 งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนแล้วศึกษาต่อ ส่วนกิจกรรมการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า และกิจกรรมสรรหาและยกย่อง คนดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการจัด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เขื่อน ชูตินันท์ (2531 : 14)

พบว่าการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า กิจกรรมที่จัดทำมากคือ การติดตามผลนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว กิจกรรมที่จัดทำน้อยคือการสรรหาและยกย่องคนดีเด่นประจำชุมชน ไม่มีการจัดทำคือการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริญญา เณรานนท์ (2532 : 175) พบว่าการบริหารงานกิจการนักเรียนในส่วนรวมเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า นั้น ความแตกต่างของการปฏิบัติจริงในปัจจุบัน กับที่ควรปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่น่าพอใจ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรปรับปรุงให้มีการจัดงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่าให้มากขึ้น เพราะโรงเรียนเป็นองค์การบริการชุมชนที่มีความสำคัญยิ่งเป็นศูนย์รวม ที่บุคคลในชุมชนมาใช้ชีวิตในช่วงหนึ่งร่วมกัน ดังนั้นเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว ถ้าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ศิษย์เก่ามาร่วมพบปะสังสรรค์ ร่วมกันทำกิจกรรมก็จะเป็นประโยชน์ของโรงเรียนและสังคมย่อมจะเป็นการสร้างควมสามัคคีในชุมชน

3. ปัญหาในการบริหารงานกิจการนักเรียน ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่ามีปัญหาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ปัญหาในการจัดงานที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา 2523ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหาได้แก่ การจัดทำเขตบริการ การจัดทำสำมะโนนักเรียน และการแก้ปัญหา นักเรียนขาดเรียน ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีปัญหาแตกต่างกันดังนี้

การจัดทำเขตบริการ โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหาด้านเขตบริการ ชำ้ซ้อนผู้วิจัยเห็นว่าอาจมีสาเหตุมาจากวิธีการจัดทำเขตบริการ ซึ่งผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดทำเขตบริการระบุว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ จัดทำเขตบริการเอง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนจึงควรร่วมกันจัดทำเขตบริการเพื่อจะแก้ปัญหาเขตบริการซ้ำซ้อน ดังเช่นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 23) เสนอแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำเขตบริการไว้ว่า โรงเรียนกลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ร่วมกันแบ่งเขตบริการของโรงเรียนทุกโรงเรียนในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ โดยไม่ให้มีพื้นที่ซ้ำซ้อนกันหรือขาดหายไป โดยพิจารณาสภาพภูมิประเทศ การคมนาคม และความสะดวกในการเดินทางและทะเบียนบ้านเป็นเกณฑ์

ด้านการจัดทำสำมะโนนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหาเกี่ยวกับทะเบียนราษฎรไม่ตรงกับความเป็นจริง และต้องใช้เวลาในการจัดทำมาก ซึ่งผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนควรจัดทำสำมะโนนักเรียน ด้วยวิธีอื่นเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากที่โรงเรียน จัดทำสำมะโนนักเรียนโดยการศึกษาข้อมูลจากทะเบียนราษฎร ดังเช่น กาญจนาศรีกาพลินธุ์ (2535 :

24) ได้แนะนำวิธีดำเนินการทำสำมะโนนักเรียน อีกวิธีหนึ่งโดยเฉพาะท้องถิ่นที่มีขนาดเล็ก เช่นเขตตำบล หรืออำเภอหรือกิ่งอำเภอขนาดเล็กที่มีประชากรอาศัยอยู่ไม่มากนัก อาจกำหนดให้เจ้าหน้าที่สำรวจ เดินทางไปพบบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กตามบ้าน เพื่อสำรวจจำนวนเด็กที่จะเข้าเรียนในปีต่อไป ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ถ้าสามารถเดินทางไปพบบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กตามบ้านได้คงจะแก้ปัญหการจัดทำสำมะโนนักเรียนได้

การแก้ปัญหานักเรียนขาดเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหาด้านขาดบุคลากรในการติดตาม และผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการส่งเด็กเข้าเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรให้นักเรียนที่อยู่บ้านใกล้เคียงช่วยติดตามสอบถามสาเหตุในการขาดเรียน และชักชวนให้นักเรียนที่ขาดเรียนมาเรียนตามปกติ และดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา (2524) ข้อ 9 ระบุว่า “โดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ เด็กจะหยุดเรียนเกินเจ็ดวันในหนึ่งเดือนไม่ได้ เด็กที่ขาดเรียนเกินเจ็ดวันในหนึ่งเดือน ให้โรงเรียนออกหนังสือแจ้งเตือนให้ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียนโดยพลัน เมื่อผู้ปกครองไม่ส่งเด็กเข้าเรียนตามวรรคสาม โรงเรียนต้องรายงานคณะกรรมการภายในเจ็ดวัน นับแต่วันครบกำหนดให้ส่งเด็กเข้าเรียน เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานจากโรงเรียน ให้เตือนไปยังผู้ปกครองอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามหนังสือแจ้งเตือนของคณะกรรมการตามวรรคห้า มีความผิดตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523” การแก้ปัญหานักเรียนขาดเรียนนับว่าเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนดังนั้นผู้บริหารควรหาวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวตามสาเหตุแห่งปัญหานั้น

3.2 ปัญหาการจัดกิจกรรมในงานที่โรงเรียนจัดบริการให้นักเรียน จากผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดกิจกรรมในงานที่โรงเรียน จัดบริการให้นักเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหาได้แก่ การบริการสุขภาพ การจัดหาอาหารกลางวัน การบริการแนะแนว การบริการนักเรียนขาดแคลน และทุนการศึกษา ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับด้านการขาดแคลนงบประมาณ และด้านบุคลากรดังรายละเอียดของปัญหาดังนี้

การบริการสุขภาพมีปัญหาด้านอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ไม่เพียงพอ และขาดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดห้องพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศักดิ์ชัยบรรณสาร (2535 : 187) พบว่าในการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาขาดงบประมาณในการวางแผนและ ขาดงบประมาณในการจัดหาเวชภัณฑ์ ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรมีการศึกษาปัญหา และวางแผนในการจัดบริการสุขภาพ และเสนอของบประมาณในการปรับปรุงสถานที่จัดห้องพยาบาล ต่อสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่ง

อำเภอ พร้อมกันนั้นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่อนามัยหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการดูแลรักษานักเรียนที่เจ็บป่วย ดังเช่น จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2536 : 32) กล่าวเกี่ยวกับการบริการนักเรียนที่เจ็บป่วยให้ได้รับการรักษา โดยการที่ครูให้การปฐมพยาบาลเล็ก ๆ น้อย ๆ ในรายที่นักเรียนป่วยมาก ให้ส่งนักเรียนพร้อมบัตรบันทึกสุขภาพ ประจำตัวนักเรียนไปขอรับการรักษาที่สถานีอนามัย หรือ โรงพยาบาลพร้อมกับแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ

บริการอาหารกลางวัน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ และมีปัญหาด้านบุคลากรในการจัดทำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระชัย ศรีเมือง (2532 : 118) ที่วิจัยพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีปัญหาด้านงบประมาณเพื่อการดำเนินการไม่เพียงพอ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัดอาหารกลางวันในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน และงบประมาณที่ได้รับ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 448) เสนอรูปแบบการจัดอาหารกลางวันไว้ 4 รูปแบบได้แก่ รูปแบบเพิ่มเติม รูปแบบอาหารจานเดียว รูปแบบอาหารชุด และรูปแบบประสม ซึ่งแบบที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมสำหรับโรงเรียนที่มีงบประมาณไม่เพียงพอคือรูปแบบอาหารเพิ่มเติม โดยให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้านแล้วโรงเรียนจัดอาหารเพิ่มเติมให้ และขณะเดียวกันควรดำเนินการส่งเสริมผลผลิตมาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน เพื่อนำผลผลิตที่ได้มาใช้ประกอบอาหารกลางวัน เป็นการประหยัดงบประมาณ ในการจัดอาหารกลางวันได้บ้าง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ แก้วมาก (2533 : 138) พบว่าผลผลิตทางการเกษตรของนักเรียนไม่เพียงพอ แต่ก็สามารถสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันได้บ้าง ส่วนปัญหาด้านขาดบุคลากรในการจัดทำโรงเรียนควรจัดเวลาเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เกี่ยวกับงานบ้านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในช่วงเวลา 10.00 น. - 11.30 น. เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนช่วยในการจัดทำอาหารกลางวัน ดังเช่นผลการวิจัยของ วีระชัย ศรีเมือง (2532 : 121) พบว่าในการเตรียมและประกอบอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โรงเรียนจัดตารางสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ในช่วงเวลา 11.00 น. - 12.00 น.

การจัดบริการแนะแนว โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านบุคลากรไม่มีเวลาจัดทำเอกสาร และบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เยื่อน ชูตินันท์ (2531 : 133) พบว่าการบริการแนะแนวมีปัญหาด้านความรู้ความสามารถของผู้เกี่ยวข้องมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการแก้ปัญหาด้านบุคลากร ไม่มีเวลาจัดทำเอกสาร และบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ควรให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยครูประจำชั้นเป็นสำคัญ และจัดให้ความรู้เบื้องต้นในการแนะแนวแก่คณะครูในโรงเรียน สอดคล้อง

กับ สุมณ อมรวิวัฒน์(ม.ป.ป. : 5)กล่าวว่า การแนะแนวระดับประถมศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากครูประจำชั้น ครูแนะแนว ผู้บริหาร ผู้ปกครอง การดำเนินงานจึงจะได้ผล ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เข้าใจเรื่องแนะแนว ไม่เห็นประโยชน์ของการแนะแนวต่อเด็ก การแนะแนวของโรงเรียนก็จะมีอุปสรรคไม่มีความก้าวหน้า

การบริการนักเรียนขาดแคลนและบริการทุนการศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสิ่งของที่ได้รับไม่เพียงพอ และทุนที่ได้รับไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวอาจเนื่องมาจากนักเรียนระดับประถมศึกษา ในพื้นที่ชนบทมีจำนวนมากที่ขาดแคลนโรงเรียนจึงต้องศึกษาแหล่งทุนต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือ ดังเช่น ธีรยุทธ์ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา (2532 : 106) ได้เสนอแนะแหล่งทุนต่าง ๆ เช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารศรีนคร ได้ให้การช่วยเหลือและสงเคราะห์ทางการศึกษา โดยพิจารณาตามโครงการที่เสนอมา นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าในจังหวัดต่าง ๆ จะมี มูลนิธิ สมาคม ชมรม หรือสโมสรต่าง ๆ เช่น สโมสรไลอ้อน สโมสรโรตารี ประจำจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ที่โรงเรียนจะขอความช่วยเหลือในการสงเคราะห์นักเรียนได้ จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะติดต่อขอความช่วยเหลือให้กับนักเรียนต่อไป

3.3 งานที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุในการจัดกิจกรรม สรุปเป็นปัญหาที่สำคัญได้แก่ ปัญหาขาดการติดตามประเมินผล ปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ปัญหาขาดวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ ปัญหาบุคลากรไม่ให้ความร่วมมือ รายละเอียดของปัญหามีดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านขาดการติดตามประเมินผล กิจกรรมที่มีปัญหาได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า ขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน ปัญหาที่ครูผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่ ระบุว่า เป็นปัญหา คือ ขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมโรงเรียนส่วนใหญ่ ระบุว่า มีปัญหาด้านขาดการติดตามผลการปฏิบัติตามจริยธรรม ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับการผลการวิจัยของ ปรีดา รุ่งโรจน์ (2532 : 274) พบว่าปัญหา และอุปสรรคในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ส่วนใหญ่มีปัญหาด้าน บุคลากรมีเวลาจำกัดในการวางแผน ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ และขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระชัย ศรีเมือง (2532 : 140) พบว่าปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการเพื่อการแก้ไขในขณะที่กำลังดำเนินการอยู่ นั่นคือไม่มีการประเมิน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงโครงการ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องให้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นการติดตามผลเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องจัดทำ เพื่อให้ทราบผลที่ได้ดำเนินการไปว่า ได้ผลมากน้อยเพียงใด ควรแก้ไขเรื่องใดบ้าง ดังเช่น

อนันต์ เกตุวงศ์ (2526 : 73) ที่กล่าวว่าเมื่อได้มีการปฏิบัติตามแผนเสร็จสิ้นแล้ว หรือเสร็จไป ส่วนหนึ่ง หรือระยะหนึ่ง ควรมีการตรวจสอบและประเมินผลงานที่ทำไปแล้ว เพื่อจะได้ ทราบว่าแผนที่วางไว้ และนำออกมาปฏิบัตินั้นมีข้อบกพร่อง มีปัญหาอะไรบ้าง และการ ดำเนินงานตามแผนมีอุปสรรคหรือผลมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ที่ตั้งไว้แค่ไหน ใช้งบประมาณคุ้มค่าหรือไม่ ใช้คนและวัสดุต่าง ๆ ถูกต้องหรือไม่อย่างไร เป็นต้น เมื่อทราบปัญหาอุปสรรค และผลงานแล้วสามารถนำเอาสิ่งที่พบใหม่เหล่านี้มา พิจารณา ปรับปรุงแก้ไขในระยะต่อไป จากปัญหาด้านการขาดการติดตามประเมินผลในการ จัดกิจกรรม ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่ควรจะต้องจัดให้มีการ กำกับ ติดตาม ผลการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยสม่ำเสมอ

ปัญหาด้านขาดวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในการดำเนินงาน จากผล การวิเคราะห์งานที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน พบว่ากิจกรรมที่มีปัญหาด้านขาดวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมชุมนุมวิชาการ/กลุ่มสนใจ ส่วนปัญหาด้านขาดงบประมาณ ในการดำเนินงาน ได้แก่กิจกรรมทัศนศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ เยื่อน ชูตินันท์ (2531 : 147) ที่สรุปปัญหาของการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียนว่า กิจกรรมที่มีปัญหาในด้าน การใช้งบประมาณมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมกีฬา การจัดทัศนศึกษา และการจัดกิจกรรม สหกรณ์นักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาด้านงบประมาณเป็นปัญหาที่โรงเรียนต้องหาวิธีการแก้ไข ตามสภาพของโรงเรียน แต่โดยทั่วไป โรงเรียนควรศึกษาปัญหา และจัดทำโครงการในการ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจน แล้วนำโครงการเสนอไปยังหน่วยงานต้นสังกัด หรือองค์การ หรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือหรืออาจนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาดัดแปลงให้ เหมาะสมกับการใช้งานของโรงเรียน หรือขอความช่วยเหลือจากองค์การต่าง ๆ ดังเช่น ชีรยุทธ เสนิงส์ ณ อยุธยา (2532 : 106) ได้แนะนำไว้ว่าแหล่งให้การสงเคราะห์ต่าง ๆ จะให้ การสงเคราะห์ แยกเป็น 2 วิธีและวิธีที่โรงเรียนจะขอความช่วยเหลือ คือองค์การต่าง ๆ จะให้ ความช่วยเหลือตามโครงการที่เสนอมา เช่น อุปกรณ์การศึกษา เครื่องแบบนักเรียน ยารักษา โรค อุปกรณ์กีฬา โต๊ะ ม้านั่ง สนามเด็กเล่น ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้อง ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะที่มีอยู่ในท้องถิ่นแล้วทำโครงการที่จำเป็นเสนอ เพื่อขอรับความช่วยเหลือ

ปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม โรงเรียน ส่วนใหญ่ระบุว่ากิจกรรมที่มีปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจได้แก่ ปัญหาบุคลากรขาด ความรู้ความเข้าใจประชาธิปไตยในระดับประถมศึกษา ปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในงานสหกรณ์นักเรียน ปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจด้านศิลปวัฒนธรรม ผู้วิจัย

เห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดให้มีการพัฒนา ซึ่งอาจจัดให้มีการศึกษาจากคู่มือการจัดกิจกรรม ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดพิมพ์แจกไปยัง โรงเรียนต่าง ๆ แล้วได้แก่ คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา และเพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปปฏิบัติ จึงควรมีการประชุมอภิปรายแนวการจัดกิจกรรมที่ได้ศึกษามา ส่วนปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจด้านศิลปวัฒนธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ อนงค์ศิริ วิชาลัย (2529 : 88) พบว่าปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถพิเศษ และบุคลากรในโรงเรียนไม่มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะจัดกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรต้องหาทางประสานงานกับบุคคลภายนอกโรงเรียน ที่มีความรู้ความชำนาญ หรือหน่วยงานซึ่งสามารถช่วยเหลือในการให้ความรู้และจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นแก่โรงเรียนได้ เช่นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดซึ่งมีครบทุกจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอซึ่งมีเพียงบางอำเภอ วิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งมีในบางจังหวัด

ปัญหาด้านบุคลากรไม่ให้ความร่วมมือ โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหาด้านบุคลากรไม่ให้ความร่วมมือได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน มีปัญหาด้านบุคลากรไม่เห็นความสำคัญ ไม่ให้ความร่วมมือขาดความเข้าใจว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน มีปัญหาด้านครูไม่ได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง สอดคล้องกับผลการวิจัย วินัย จันดาธรรม (2524 : ๑) พบว่าปัญหาในการบริหารงานกิจการนักเรียนคือ ผู้ปกครองให้ความสนใจและร่วมในกิจกรรมที่จัดน้อย ครู-อาจารย์ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ตนไม่ได้รับผิดชอบ และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 36) ที่กล่าวว่าในการวางแผนบริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาอุปสรรคในด้านความรู้ความสามารถและความร่วมมือของคณะครู ปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิม บุญธรรมเจริญ (2527 : 26) กล่าวไว้ว่าการดำเนินงานโครงการใดก็ตามไม่สามารถทำได้สำเร็จ ถ้าขาดความร่วมมือประสานงานจากผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง และเสนาะ ดิยาว (2535 : 2) กล่าวว่าการทำงานใดๆ นอกจากจะอาศัยเครื่องมือและระบบการทำงานที่ดีแล้ว ปัญหาที่เกิดจากการทำงานของคน หรือปัจจัยตัวบุคคล มีความสำคัญเท่ากับเครื่องมืออื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารต้องหาแนวทางให้บุคลากรเข้าใจสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม อนึ่งเป็นที่น่าสังเกตผลการวิจัยซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มอบหมายให้ครูผู้ได้รับมอบหมาย เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดกิจกรรม และขาด

การติดตามผลอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูที่ไม่ได้รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรงปล่อยปละละเลยไม่สนใจและไม่ให้ความร่วมมือ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารควรนำความรู้ด้านการบริหารงานบุคลากรมาใช้ในการแก้ปัญหา และควรใช้หลักบริหารงานบุคคลตามสภาพที่เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่โดยวิธีการที่ละมุนละม่อมไม่ให้เกิดความขัดแย้ง ทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ดังเช่น อุตัย หิรัญโต (2531 : 163) ได้เสนอแนะปัจจัยที่ก่อให้เกิดขวัญในการทำงานไว้หลายข้อ และข้อที่ทำได้สะดวกโดยไม่ต้องของบประมาณคือการทำผู้บังคับบัญชาสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกน้อง และเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ย่อมทำให้บรรยากาศการทำงานมีชีวิตชีวา และลูกน้องมีขวัญดี อีกประการหนึ่งคือการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟัง และพนัส หันนาคินทร์ (2529 : 120) ได้เสนอแนะกิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมครูประจำการ โดยการกระตุ้น ชี้นำ และพยายามสนับสนุนให้ครูได้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ トラบเท่าที่จะไม่เป็นผลเสียแก่โรงเรียนเป็นส่วนรวม เช่นการหมุนเวียนตำแหน่งคือให้ปฏิบัติงานหน้าที่อื่น ๆบ้าง วิธีนี้ทำให้คนทราบความตื้นลึกหนาบางของตำแหน่งต่าง ๆ เข้าใจความยากลำบากของฝ่ายต่าง ๆ ได้ดี

3.4 งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและศิษย์เก่า โรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหาด้าน ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้สำเร็จการศึกษา และขาดบุคลากรรับผิดชอบ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาด้านไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้สำเร็จการศึกษา อาจจะเนื่องจากสาเหตุดังที่โรงเรียนบางโรงเรียนระบุว่า ผู้สำเร็จการศึกษาแล้วไปทำงานต่างถิ่น ทำให้ไม่สามารถติดต่อขอความร่วมมือได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เยื่อน ชูตินันท์ (2531 : 147) ที่พบว่าปัญหาการติดตามผลนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วมีสาเหตุมาจาก นักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้วไปทำงานต่างถิ่นมากที่สุดผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรชี้แจงให้นักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษาเข้าใจ และให้แจ้งกลับมายังโรงเรียนหลังจากจบการศึกษาไปแล้วว่าได้ไปเรียนต่อหรือประกอบอาชีพอยู่ที่ไหน ส่วนด้านขาดบุคลากรรับผิดชอบ อาจจะมีสาเหตุเนื่องจาก บุคลากรในโรงเรียนโดยเฉพาะครู-อาจารย์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกขนาด จะมีครู-อาจารย์เฉพาะสายปฏิบัติการสอนเท่านั้น ไม่มีครู-อาจารย์ที่ทำหน้าที่สายสนับสนุนการสอนทำให้ ครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติการสอนไม่ค่อยมีเวลา ประกอบกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า ไม่ใช่งานในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติโดยตรง และเป็นงานที่ไม่ได้ส่งผลถึงนักเรียนปัจจุบันที่อยู่ในโรงเรียน ทำให้ครูไม่ต้องการเสียเวลากับงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า เพื่อให้การแก้ปัญหาในการ จัดงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า แม้จะไม่สามารถตั้งสมาคมศิษย์เก่าได้ อาจจัดตั้งเป็นชมรมศิษย์เก่า โดยโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มและจัดสถานที่ให้ศิษย์เก่าได้มา

ติดต่อประสานงาน มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการโดยผู้ประสานงานอาจรับสมัครอาสาสมัครในชุมชนซึ่งเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว หรือบุคคลอื่นที่มีเวลาในการทำงานโดยไม่คิดค่าตอบแทน อาจเป็นผู้ที่ปลดเกษียณจากการทำงานประจำแล้ว หรือศิษย์เก่าที่ประกอบอาชีพในท้องถิ่นหมุนเวียนกันมาดำเนินงานซึ่งทางโรงเรียนจะต้องให้ความสะดวกในด้านต่าง ๆ พอสมควรกับสภาพของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะจากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1. ผลการวิจัยพบ ว่าบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการ จัดกิจกรรมบางกิจกรรม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด จึงควรรวบรวมข้อมูลความต้องการในการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ และส่งเสริมพัฒนาครูโดยการจัดประชุมอบรม สัมมนาตามความต้องการของครูส่วนใหญ่

2. ผลการวิจัยพบว่า วัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมและงบประมาณไม่เพียงพอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรศึกษาข้อมูลการขาดแคลนจากโรงเรียนและจัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้เป็นปัจจุบัน เพื่อใช้ในการจัดตั้งและของบประมาณได้ตรงกับความเป็นจริงในโอกาสต่อไป

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขาดการติดตามประเมินผล สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดเป็นโครงการให้โรงเรียนในสังกัดทั่วประเทศดำเนินการ

ผู้บริหารโรงเรียน

1. โรงเรียนส่วนมากขาดการดำเนินการด้านการติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรมในการบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงควรกำกับติดตามการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียนที่ได้มอบหมายไป อย่างจริงจังและต่อเนื่องพร้อมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่ครู เพื่อให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มอบหมายให้ครู เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาครูบางคนไม่ให้ความร่วมมือ ผู้บริหารโรงเรียน

จึงควรชี้แจงระเบียบ ขอบข่าย และความสำคัญในการบริหารงานกิจการนักเรียน ให้คณะครู ได้ทราบโดยทั่วถึง เพราะในการดำเนินจัดดำเนินการแต่ละกิจกรรมคณะครูทุกคนควรจะต้องให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมด้วย ไม่ใช่หน้าที่ของครูผู้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว และคณะครูสามารถให้แนวคิดที่ถูกต้องแก่นักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้คณะครู เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะและวางแผนดำเนินการบริหารงานกิจการนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ทุกครุ มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งและมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

4. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ ด้วยการส่งบุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมประชุมอบรมเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในการบริหารงานกิจการนักเรียน หรือไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จ

5. ผู้บริหารควรส่งเสริม งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า และถ้าสามารถตั้งสมาคมศิษย์เก่าได้ จะสามารถขอความร่วมมือจากสมาคมศิษย์เก่าในการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และโรงเรียนก็สามารให้ความช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ ตามหน้าที่และความพร้อมของโรงเรียน ผ่านทางสมาคมศิษย์เก่า ซึ่งศิษย์เก่าก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

6. ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่คือ การขาดงบประมาณ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม โรงเรียนจึงควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในด้านงบประมาณ หรือวัสดุอุปกรณ์ ในการบริหารงานกิจการนักเรียน เพื่อเสนอหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับสูงกว่าโรงเรียน เพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณ หรือวัสดุอุปกรณ์ ให้เพียงพอต่อการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ในการบริหารงานกิจการนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้พบว่า มีเรื่องที่น่าจะทำการวิจัย เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาหลายเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการบริหารกิจการนักเรียน ในงานที่โรงเรียนต้องจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. ควรศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3. ควรศึกษา การบริหารงานกิจการนักเรียน ในกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดเป็นโครงการ และสนับสนุนให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดจัดขึ้น เช่นกิจกรรมสร้างเสริมวินัยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน เป็นต้น